

בית בשביל

כתבה: נועה ברמן-הרצברג
צילומים: דמי ארנולד

שלווה, רוגע ושקט כמעט זניים - פרי חשיבה ותכנון מדוקדקים

הנשמה

רגע שאתה נכנס לבית היפהפה שתכננו האדריכלים אורליק ודניאלה פלסנר (אב ובתו), אתה מתנתק לחלוטין מהחוץ, במקרה זה, סביון - ומתעטף בשלווה, ברוגע ובשקט כמעט זניים שילוו אותך בכל מהלך שהותך בו. תחושת ההתרגעות הזו, הנדירה כל-כך במקומותינו, היא פרי חשיבה ותכנון מדוקדקים שהניבו תכנית פשוטה מאוד המבוססת על מסלול הליכה וקשר עין רציף מדלת הכניסה ועד לגינה האחורית, שם מונצצים מימיה הכחולים-כהים של בריכת השחייה. מאחוריהם נמתח אופק ירוק הנשקף דרך החלונות הגדולים של חלל המגורים.

אלמנט מרכזי המשדר שלווה מיוחדת בבית הוא המים; שפע של מים. פלסנר מאמין שאחד הדברים החשובים בבית "זה מה שאתה רואה כשאתה נכנס" ולכן, בנוסף לבריכה שבגינה האחורית, נפתח חלל הכניסה האזורי אל בריכת השתקפות גדולה, יוצאת-דופן ומרהיבה. הנצנץ והזוהר הרפלקסיבי של המים מעניקים תחושה נפלאה של חופש. "בית", מסביר פלסנר את התפיסה שעומדת מאחורי התכנון, "הוא לא רק בשביל הגוף, אלא גם בשביל הנשמה". הבית תוכנן בעבור משפחה בת ארבע נפשות - הורים ושני בנים מתבגרים - ולמרות גודלו (440 מ"ר) והשטח הנרחב עליו הוא משתרע (1.7 דונם) - הוא מורכב כולו מחללים לא גדולים, בעלי אופי אינטימי, שתואם את אופיים של בעלי הבית. "היה להם חשוב שהבית יהיה בממדים אנושיים", מספר פלסנר, "בשום-פנים ואופן לא פומפוזיים". ואכן, אין בבית חללים בלתי מוגדרים - כאלה שמעוררים "התלבטות היכן לשבת" או משרים אווירה לא אישית. אפילו חדר המגורים, בו מתקיימים, לעתים, בשל עיסוקו של בעל הבית, אירועים של למעלה ממאה איש - מאורגן סביב פינת ישיבה קטנה, צנועה ומשפחתית המורכבת מרהיטים שהובאו מביתם הקודם של הדיירים. אי-אפשר למצוא שם פריט נוצץ או מנקר עיניים. בעת הצורך ניתן לפתוח את דלתות הזכוכית כך שהמשטח המרוצף רחב-הידיים שבגינה יתמזג עם הפנים וייווצר שטח קבלת פנים נרחב. על עיצוב הפנים, שנעשה במקביל לעבודתם של אורליק ודניאלה פלסנר, אחראית האדריכלית רוני אלרואי, שגם עיצבה את רהיטי המדפים ואת ארונות העץ המותאמים היטב לחומרים ולצבעים השולטים בבית - עץ טבעי, אבן בהירה וקירות לבנים.

תכנית הבית פשוטה ומושתתת, כאמור, על ציר מרכזי אחד, החוצה את הבית לכל אורכו

תכנית הבית פשוטה ומושתתת על ציר מרכזי אחד החוצה את הבית לאורכו

למטה: מבט על בריכת ההשתקפות שבכניסה לבית. הבריכה היא אחד האלמנטים החשובים בבית והיא מבוססת על אמונתו של פלסנר ש"כל בניין צריך שיהיו בו מים או זהב".

בית בסביון, שתוכנן על ידי האדריכלים אולריק ודניאלה פלסנר (אב ובתו), הוא אי של

למעלה: כריכת ההשתקפות. עומקה של הברכה רק 20 סנטימטרים, אבל קרקעית האפוקסי השחורה מאפשרת עושר של השתקפויות מגוונות. בשעות אחר-צהריים, יוצרים ריצודי המים על תקרת חלל הכניסה תחושה נפלאה של חופש ושל התרגעות. ה-*Temple tree* שנשתל על האי הצף בברכה משלים את החזות הזנית.

מימין: הציר המרכזי החוצה את הבית לכל אורכו ומאפשר קשר עין רציף מדלת הכניסה ועד לגינה האחורית ולהפך (ראו סקיצה של הבית בסוף הכתבה). במרכז חלל הכניסה ניצב שולחן עצום ומרשים מעץ ג'ונגל אפריקני שהוזמן ונבנה במיוחד בסרילנקה.

מבט על החזית האחורית של הבית. בריכת השחייה בעלת המבנה והמידות (3x17) הבלתי שגרתיים היא, בעיניו של פלסנר, קודם כול אלמנט דקורטיבי ורק אחר-כך שימושי. "בריכות שחייה גדולות שלא משתמשים בהן הרבה" הוא אומר, "הן כמו תאטרון ריק. אני לא אוהב את זה."

חדר השינה, הכולל פינת עבודה במפלס הנמוך יותר, פונה, בו זמנית, לחצר הצדדית ולחצר האחורית והבריכה.

העיקרון המוביל בבית הוא האיזון שבין הפנים לחוץ - ובכך ייחודו. לכל אחד מהחללים

חדר האמבטיה משקיף דרך "קיר" זכוכית על החצר העצודית.

פינת האוכל בחצר המרוצפת הצמודה למטבח משמשת כאופציה נוחה ומשפחתית לאכילה בחוץ.

יש "נוף משלו" שנבחר בקפידה

מדלת הכניסה, דרך שלושת המפלסים, שני גרמי המדרגות ועד לבריכת השחייה והגינה. הבנייה המדורגת נובעת מהטופוגרפיה הטבעית של השטח, שהושארה כפי שהיא ואף הודגשה על-ידי שמירה על גובה תקרה זהה בכל החללים, בעוד גובה הרצפה יורד בהדרגה. כך יוצא שחדר המגורים הוא בעל התקרה הגבוהה ביותר. את מסלול ההליכה ההדרגתי לעבר "המנוחה הטוטלית" מדמה פלסטר, בהומור, לירידה המלכותית לקבר תות-אנח-אמון; "הטוב ביותר" - נמצא תמיד למטה, הוא אומר ומתייחס במקרה זה לגינה השופעת. גם אבני הריצוף (אבן עצמון) גדלות והולכות ככל שמתקדמים לעבר הגינה, וכך יוצא שחדר המגורים מרוצף ביחידות הריצוף הגדולות ביותר. "סימפוזיה של מרצפות", מגלה פלסטר, "זה משהו שראיתי ואהבתי בבתי-כפר בדרום צרפת". הגיוון בריצוף יוצר, בין השאר, הגדרת חלל מקורית. החדרים השונים - ארבעה חדרי שינה, חדר עבודה, מטבח הכולל פינת משפחה - מאורגנים משני צדי הציר האורכי כשלכל אחד מהם יציאה ישירה לגינה.

העיקרון המוביל בבית הוא האיזון שבין הפנים לבין החוץ - ובכך ייחודו; לכל אחד מהחדרים ומהחללים השונים יש "נוף משלו" שנבחר בקפידה. "הרעיון הוא", מסביר פלסטר, "שמכל חלון ואווית בבית - אתה רואה משהו אחר". כך, למשל, צופה חדר העבודה של בעל הבית לבריכת ההשתקפויות, חדר השינה של ההורים משקיף מצדו האחד לבריכת השחייה ולגינה המרכזית, ומצדו האחר - לגינה הצדדית, חדר האוכל משקיף למעין גינת זן מרוצפת חצץ, ולכל אחד מחדרי הילדים יש גינה פורחת מרוצפת עם פינת ישיבה אישית, המוגדרת באמצעות מחיצת עץ. החלונות הגדולים (משקופי עץ "אפקס") ודלתות הזכוכית שבחזיתות מאפשרים גם חדירת אור ואוויר טבעיים לתוך החדרים. מסיבה דומה מצוידים כל חדרי הארונות וחדרי האמבטיה בסקיילייט, הממוקם בעומק התקרה, כדי ליצור תאורה טבעית, אך למנוע קרינה חזקה מדי של שמש.

לבעלי הבית היה חשוב שהבית יהיה ב"ממדים אנושיים" ולכן אין בבית חללים בלתי

מימין: סלון קטן ואינטימי שתואם את אופיים של בעלי הבית ועונה על הצורך שלהם לחיות בבית בעל "ממדים אנושיים". המדרגות הצדדיות מובילות למפלס העליון שבו נמצא חדר האוכל לאורחים. **למעלה:** פינת ישיבה קטנה בחצר המרוצפת משקיפה על הגינה העשירה שתוכננה על ידי פלסנר עצמו וחברת הגינות 'אקזוטיקה'. הפרגולה מאוחדת בשפה העיצובית שלה עם גגון ודלת הכניסה העשויים עץ כמו גם הדלתות הפנימיות - כולם מבוססים על גריד סימטרי של ריבועים שנעשו בהזמנה מיוחדת.

מוגדרים שמשרים אווירה לא אישית

פלסנר התחנך באירופה על התפיסה שבית פרטי הוא "פיסה קטנה ומוגנת של טבע"

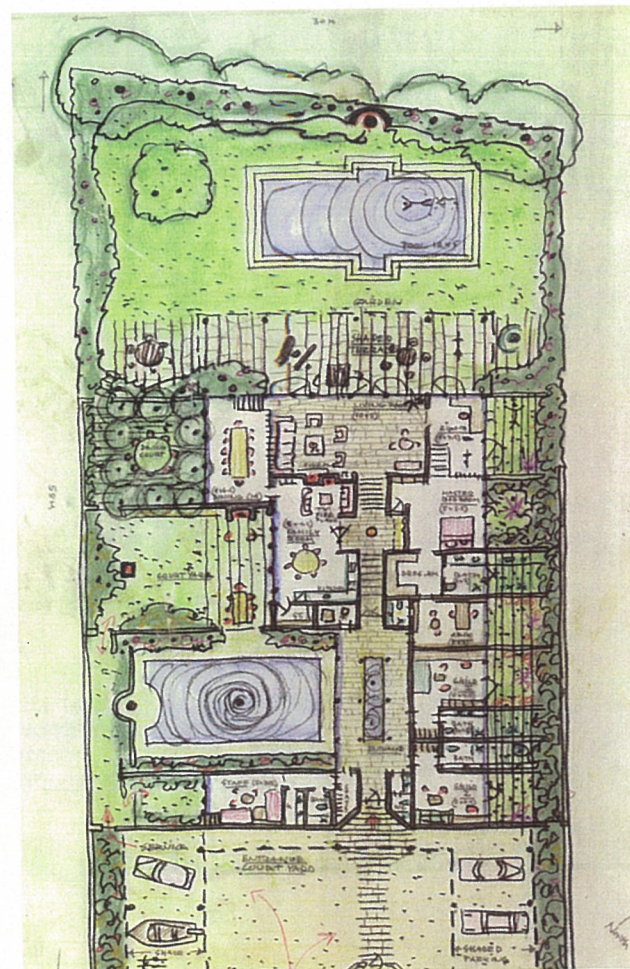
על פי אותו עיקרון תוכננה גם התאורה המלאכותית בבית. בדומה למקובל בארצות קרות דוגמת דנמרק, ארץ מוצאו של האדריכל, היא מבוססת על הארה של אלמנטים ספציפיים - שולחן האוכל, למשל, או תמונה - במקום תאורת חלל כללית. העיקרון הזה יוצר תאורה אינטימית, שקטה, ולעתים אף תאטרלית בשל ריבוי הצללים.

את רעיון האינטראקציה הבלתי אמצעית בין הפנים לבין החוץ והניצול המקסימלי של אור טבעי הביא אתו פלסנר מסרי-לנקה, שם שהה ועבד במשך 16 שנים. משם הביא גם את התפיסה ש"כל בית צריך מים או זהב", בה הוא מאמין בכל לבו, ומכיוון שזהב לא התאים במקרה זה - דאג פלסנר לפצות על כך, כאמור, בשפע של מים.

מרכז הבית, בהתאם לאופי המלוכד של המשפחה המתגוררת בו - הוא המטבח, פינת משפחה וצפייה ב-DVD ושתי פניות האוכל - אחת בתוך המטבח ואחת באזור מרוצף בגינה, שצמוד למטבח; מעין מיני-בית בתוך הבית.

החדרים של שני הבנים, בגיל ההתבגרות, ממוקמים בחלק הקדמי של הבית, ליד הכניסה, כדי להעניק להם תחושת חופש. "היה חשוב להורים", מסביר פלסנר, "שהילדים ירגישו שהם יכולים להיכנס ולצאת מהבית בלי החשש שמפקחים עליהם כל הזמן". חדר השינה של ההורים, לעומת זאת, ממוקם במפלסים התחתונים של הבית, כולל פינת עבודה, ופונה לגינה האחורית ולבריכת השחייה כדי לאפשר להורים, בשבתות ובימי חופשה, להתבונן בילדים המשחקים בחוץ.

הבית בסביון הוא הבית הפרטי הראשון שתכנן פלסנר בארץ. למעשה, הוא מוכר כאן בזכות פרויקטים גדולים דוגמת 'בית גבריאל' בצמח. כאדריכל, שהתחנך באירופה על התפיסה שבית פרטי הוא "פיסה קטנה ומוגנת של טבע", הוא נמנע עד כה מתכנון של בתים פרטיים בעיקר כי הרגיש שהשטחים המקובלים בארץ קטנים מכדי ליישם את מה שהוא מאמין בו יותר מכול - התמזגות מקסימלית עם הטבע: מים, אור, אוויר וצמחייה שהיא סבוכה ועשירה דייה "בכדי שנמר יוכל להסתתר בה." ©

למעלה: צילום חזית הבית המוקף צמחייה. החוץ אינו מסגיר כלל את הנעשה בפנים. בהסתכלו על עיקרון של תורת הפנג-שוואי, מיקם האדריכל את שער הכניסה לחצר בסטייה מכוונת של כמה סנטימטרים מקו דלת הכניסה כדי "להרחיק רוחות רעות מהבית". הרוחות, לפי הפנג-שוואי, הולכות רק בקווים ישרים. **מימין:** סקיצה ראשונית שנעשתה בידי פלסנר לאחר הפגישה הראשונה עם בעלי הבית. באופן יוצא דופן הסקיצה הזו תואמת כמעט לחלוטין את הבית המוגמר.